

Slaapplaatsen tellen van steltlopers: een aangename invulling van de voorjaarsavond

Grutto's, Alblasserwaard
13 maart 2009.
Foto: Hans Gebuis

Tabel 1. Natura 2000-gebieden met een slaapplaats-functie voor Grutto, Kemphaan en Scholekster

Natura 2000-gebied	Soort	
Waddenzee	Grutto	
Lauwersmeer	Grutto	
Groote Wielen	Grutto	
Oudegaasterbrekken, Fluessen e.o.	Kemphaan	
Witte en Zwarte Brekken	Grutto	Kemphaan
Sneekermeergebied	Grutto	Kemphaan
Alde Feanen	Grutto	
Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	Grutto	
Uiterwaarden IJssel	Grutto	Scholekster
Uiterwaarden Neder-Rijn	Grutto	
Gelderse Poort	Grutto	
Uiterwaarden Waal	Grutto	
IJsselmeer	Grutto	Kemphaan
Zwarte Meer	Grutto	
Ketelmeer & Vossemeer	Grutto	Kemphaan
Oostvaardersplassen	Grutto	
Lepelaarplassen	Grutto	
Eilandspolder	Grutto	
Wormer- en Jisperveld	Grutto	
& Kalverpolder	Grutto	
Polder Zeevang	Grutto	
Haringvliet	Grutto	

Het nieuwe Meetnet Slaapplaatsen kent twee periodes. De eerste helft - die van het winterseizoen - zit er nu op. Er zijn slaapplaatsen in kaart gebracht van ganzen, Kleine en Wilde Zwaan, Aalscholver, Grote Zilverreiger en Wulp. Voor de tweede helft staan Grutto, Kemphaan en Scholekster op het programma. De omstandigheden waaronder deze steltlopers geteld worden zijn vaak wat aangenamer: niet 's ochtends in de kou, maar 's avonds - als het even meezit - tijdens een ondergaand voorjaarszonnetje...

Opzet

De opzet is identiek aan die van het winterseizoen. De Natura 2000-gebieden met een slaapplaatsfunctie vormen het uitgangspunt (tabel 1). Voor deze gebieden zoeken we waarnemers en prikken we teldata. Uiteraard zijn we razend benieuwd wat er elders aan belangrijke slaapplaatsen aanwezig is. Daarom hopen we dat zo veel mogelijk waarnemers in de rest van het land zullen aanhaken. Iedereen wordt dus opgeroepen om op de genoemde data in de eigen regio slaapplaatsen van deze soorten te zoeken en te tellen.

Uitvoering

Een belangrijk doel van de tellingen is om de seizoensmaxima van deze soorten vast te stellen. Piekaantallen bij steltlopers zijn redelijk voorspelbaar maar kennen enige jaarlijkse variatie. Frequentie tellingen (tweewekelijks of vaker) kunnen dit ondervangen maar vormen een belasting voor de tellers. Daarom zijn er twee momenten in het vroege voorjaar geprikt die voor alledrie de soorten binnen de piekperiode vallen. De eerste telling, 20 maart, is inmiddels uitgevoerd. Voor de Grutto is er nog een derde telling, na het broedseizoen, wanneer zich opnieuw slaapplaatsen vormen, nu van vogels die zich opmaken voor de trek. De tellingen vinden plaats op de voorkeursdata hieronder (met de mogelijkheid tot uitwijken tot en met het weekend ervoor of erna):

10 april 19.45-21.05 uur:
Grutto, Kemphaan, Scholekster

5 juni 21.10-22.30 uur: Grutto

Bij de Grutto gaat het om liefst 22 Natura 2000-gebieden met een speciale slaapplaats-functie. Daar zitten grote gebieden bij met een veelvoud aan slaapplaatsen. Bij de Kemphaan gaat het om vijf gebieden en bij Scholekster om slechts één gebied (Uiterwaarden IJssel). Maar nogmaals, tellingen van buiten deze gebieden zijn meer dan welkom! De ambitie van het Meetnet Slaapplaatsen is voornamelijk bescheiden, maar we hopen dat het zal uitgroeien tot landelijke tellingen op alle belangrijke slaapplaatsen, Natura 2000 of niet.

Samenwerking

In sommige regio's worden slaapplaatsen van steltlopers al langer geteld. Vooral in Friesland zijn indrukwekkende reeksen opgebouwd. Een voorbeeld zijn de tweewekelijkse tellingen langs de Friese IJsselmeerkust tussen februari en juli (gecoördineerd door de Rijksuniversiteit Groningen en It Fryske Gea) en de tellingen om de 3-4 jaar van Kemphanen in heel Friesland (gecoördineerd door Altenburg & Wymenga). We proberen deze initiatieven zo veel mogelijk te integreren in het Meetnet Slaapplaatsen. Zo heeft de RUG (Jos Hooijmeijer) de coördinatie inmiddels overgedragen aan SOVON en gaan we met A&W proberen om Kemphanen ook te tellen (in ieder geval in Natura 2000-gebieden) in jaren waarin geen landelijke tellingen plaatsvinden.

Meedoen

Interesse om een paar avondjes buiten te besteden? Neem contact op met een van de regionale coördinatoren: Jan Schoppers (Gld, Fl, Dr, Ov), Vincent de Boer (NH, Ut, Lb, NB) Jan-Willem Vergeer (Zld, ZH) en Jelle Postma (Fr, Gr). We durven het iedere gepassioneerde vogelaar aan te raden. Spectaculaire rondvluchten, verrassende aantallen, een avondzonnetje; wat wil een mens nog meer.